

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/34

Karar No : 1980/104

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Osman Yeşil (Takma adı Günay Cem)

O L A Y : İstanbul'da yayınlanan Yar Yayınlarından olan Ernesto Che Guevara tarafından yazılan ve sanık tarafından tercüme edilip basılan "İki...Üç...Daha Fazla Vietnam" adlı kitabın 2. bölümünde "Partizan Savaşı Bir Yöntem" başlığı altında açıkça sınıf diktatoryasının kurulması için gerekli olan yöntemin partizan savaşı olarak anlatıldığı ve bunun bir iç savaş olarak gerçekleştirileceğinin, çete harpleriyle ordulara baskın yapılacağına, halkın desteği de alınarak, marksist ve leninist bir yöntemle zorla iktidarın ele geçirileceğinin ve bunun da ihtilal yoluyla yapılacağına yazılması suretiyle toplumda proleterya sınıfının hakimiyetini kurmak için komünizm propagandası yapıldığı iddiasıyla İstanbul C. Savcılığı'nın 30.11.1976 günlü ve 1976/765 sayılı iddianamesiyle sanığın eylemine uyan Türk Ceza Yasası'nın 142/1, ve 173/Son maddeleri uyarınca cezalandırılması istemiyle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne kamu davası açılmıştır.

İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 13.6.1979 gününde, 1979/157 sayılı Anayasa Mahkemesi'nin 20.3.1979 gün ve 1979/4-16 sayılı kararıyla sıkıyönetim ilanına ilişkin Bakanlar Kurulu kararı karşısında davaya konu edilen eylem hakkında yargılama yapma görevinin askeri yargıya ait bulunduğunu düşüncesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, 27.9.1979 gününde, 1979/620 sayılı ile; Sanığa yüklenen suçun, Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri niteliğindedir ve olmadığı ve sıkıyönetim ilan nedenleriyle ilişkili bulunmadığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, İstanbul 2. Ağır Ceza Mahkemesi ile İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin, tarafları, konusu ve nedeni aynı olan davada verdikleri, kesinleşen görevsizlik kararları arasında, 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇİ : Türk ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Başkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye Nethi Özdemir, İsmail Özü, Hakkı

Müderrişoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 24.3.1980 günlü oturumda, geçici rapörtör Muzaffer Akçay'ın raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Paşsavcılı ile Askeri Yargıtay Paşsavcılığı'nın bu davada Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; oturuma, Cumhuriyet Paşsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Caniođlu ile Askeri Yargıtay Paşsavcısı yerine katılan Yardımcı Musa Sönmez'in aynı doğrultudaki sözü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşüldü düşünüldü:

Suç sıkıyönetimin ilanından önce islenmiştir.

1402 sayılı Yasa'nın 13. maddesi hükmüne göre, sıkıyönetimin ilanından önce işlenen bir suçun sıkıyönetim askeri mahkemelerinde görülebilmesi için, ya sıkıyönetim ilanını gerektiren suçlardan olması ya da sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunması gerekir.

Gerek Anayasa'nın 124., gerek sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13 ve 15. maddeleri hükümleri karşısında, olay kısmında oluş biçimi açıklanan ve Türk Ceza Yasası'nın 142/1 maddesine uyan kominizma propaganda- sı yapmak suçunun, Yasa'da "Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak yahut memleket içinde müesses iktisadi ve sosyal nizamlardan herhangi birini devirmek veya devlet siyasi ve hukuki nizamlarını topyekün yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapmak" biçiminde tanımlandığına, ideolojik amaçla Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemlerinin ve anarşik ortamın yaratılmasının kökenini oluşturmaya göre, bu suçun sıkıyönetim ilanını gerektiren eylemlerden olduğunu ve sıkıyönetim askeri mahkemeleri'nin el koyduğu suçlarla da genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunduğunu kabule zorunluk vardır.

Buna göre davanın Askeri Yargı yerinde görülmeliş gerekmektedir.

Bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

Hakkı Müderrişoğlu ve Servet Tüzün bu görüşe katılmamışlardır.

SÖZÜCÜ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin 27.9.1979 günlü 1979/620 sayılı kararının kaldırılmasına Hakkı Müderrişoğlu ve Servet Tüzün'ün karşı

oylarıyla ve oyçokluğuyla 24.3.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdemir

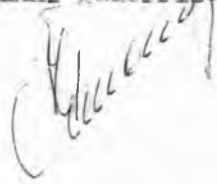
Üye

İsmail Oğuz

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolunç

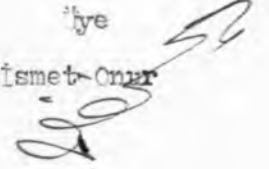
Üye

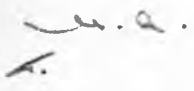
Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

G/T.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas NO: 1980/34

KARSI OY YAZISI

Saniğa isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılaması gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evvel emirde Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun ilgili maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13.,14.,ve 15. maddeleri ile tedvin edilmiştir.Saniğa isnat olunan suçlar Sıkıyönetim ilanından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara ,Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinde belirtildiğine ve sıkıyönetim ilânını gerektiren hâllere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu maddede aynen," Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları,Sıkıyönetim ilanından evvel işlemiş olanlarla,Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına,suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılır " denildiğine nazaran,Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin Sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin Sıkıyönetim ilânına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri in el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müsterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması şeklinde ikik esas kabul edilmiş olmaktadır.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. maddede yer alan irtibat deyiiminin hukuki durumlarının neden ibaret olduğunun tayin ve tesbiti için;

a) Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 124. maddesinin,

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan Sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair işüemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.E.M.M.nin kararı mühdereceatinin incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C.Anayasası'nın 124. maddesinde sıkıyönetim ilân sebepleri olarak;

1- Savaş hali, 2- Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi,3-Ayaklanma olması,4- Vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren,

5- Ülkenin ve Millet'in bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren, 6- Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

Bazı illerde ilân edilmiş bulunan Sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nde ise, " Anayasa'nın 124.maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklara karşı, 25.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere, Sıkıyönetimin yeniden iki ay süre ile uzatılmasına isteminde bulunulması" kararlaştırılmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7. birleşiminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar, bazı illerde ilan edilmiş bulunan Sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesinin onaylanmasına ilişkin T.B.M.Meclisinin kararı mündereceatı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve sanığa isnat olunan fiil nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildikte: Anayasa'nın 66 ncı maddesi gereğince T.B.M.Meclisine savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan Sıkıyönetim ilânına dair Kararnamede olduğu gibi " Anayasa'nın 124 maddesinde öngörülen her türlü durum ve olasılıklarşı Sıkıyönetim ilânının " kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi ; işbu sıkıyönetim ilân kararının Anayasa'nın 124.maddesinde gösterilen Sıkıyönetim ilân sebeplerinden " Savaş hali"ni kapsadığının düşünülmesi bahis konusu olamayacağına göre; sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin, Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ve Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin el koyduğu herhangi bir suçla umumî ve müşterek gaye içerisinde irtibatı bulunan suçların ise murtabat suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceği esasını öngörmüş tür. Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilân sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nce bakılması, sözü edilen mahkemelerin " Ceza etkinliğini artırmak için hızlı yargılamayı sağlamak" şeklindeki kuruluş gayeleri ile bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı arttırıldığında " Sürat " hususunda aynı oranda olumsuz etkileme bahis konusu olacağına ve dava konusu olayda ise;

Sanığa isnat olunan eylemin, İstanbul'da sanık tarafından teröme edilip

Esas NO: 1080/34

bastırılan " İki...Üç...daha fazla Vietnam " isimli kitapta yer alan yazıların mahiyet ve niteliği itibariyle T.C.K.nunun 142/1. maddesinde yazılı suçun ika edilmiş olduğu iddiasını kapsadığı anlaşıldığında ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile şiddete başvurulmuş olduğu söz konusu edilemeyeceği ve Anayasa'nın 124.maddesinde " Sıkıyönetim ilân sebepleri " olarak gösterilen bütün haller için sarahaten " yaygın şiddet hareketlerine " dönüşmüş olmaları şartı aranmadığına göre, tetkik konusu oluşturma gibi şiddete dönüşük olmayan eylemlerin 1402 sayılı sıkıyönetim Kanunu'nun 13. maddesi 1.cümlesinde yazılı " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar olarak kabul edilemeyeceği ve ayrıca söz konusu fiilin sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş olduğunu zahire çıkaran dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve bu durum muvacehesinde de aynı maddenin 2. cümlesinde yer alan " umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olması " koşulu da gerçekleşmediği ve yukarıda açıklanan koşulların gerçekleşmemesi halinde, sırf suçun sadece kanuni unsurları nazarı itibare alınarak ve bu nedenle herkesin sıkıyönetim halleri dışında olan hallerde işleyebileceği bir suçla bakmakla olayın nitelik ve işleniş şekline bakılmaksızın ve bu hususlar değerlendirilmeden Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin görevli olduğunun kabulü ", 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun 13.maddesi 2.cümlesinde yer alan " irtibatlı " ve 15.maddenin 1.fıkrasında açıklanan " Sıkıyönetim ilânına ve faaliyetine ilişkin " olma koşullarının ne nitelik ne nicelikte olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeklindeki kural ile bağdaşmayacağı gibi Anayasa'nın Kanuni yargı başlığını taşıyan 32. maddesindeki hiç kimse kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz " şeklindeki ve sanıklar için " teminat " şartı olarak öngörülen görev kuralının uygulanmaması gibi çelişik bir durumun meydana gelmesini sağlayacağı ve netice itibariyle işbu nedenlerle sıkıyönetim ilanından çok önce ika edildiği iddia olunan dava konusu fiilin Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılmayacağı düşüncesiyle çoğunluk görüşüne karşıyız.

Üye

Hakkı Müderrisoğlu

S/K

Üye

Servet Tüzün

